

ОД РАБОТАТА НА СТОПАНСКАТА КОМОРА

ИНФОРМАЦИЈА

за движење на производството за периодот јануари-мај
и финансиски резултати за периодот јануари-март
1983 година во шумарството и дрвната индустрија

Врз основа на статистичките податоци за периодот јануари-мај и податоците од Службата за општествено книговодство на СРМ, според периодичните пресметки за периодот јануари-март 1983 година, работните организации од дрвниот комплекс ги оствариле следниве резултати во работењето:

ПРОИЗВОДСТВЕНИ РЕЗУЛТАТИ

ШУМАРСТВО

Во периодот јануари-мај 1983 година, искористувањето на шумите, гледано во целина, покажува позитивна динамика на движење во споредба со истиот период од претходната година. Сечата бележи пораст од 2,4%, извозот на главно стовариште пораст од 8,7, а реализацијата расте за 12,2%. Како резултат на ваквото движење на производството, залихите во целина бележат опаѓање за 8,7 индексни поени.

За остварување на овие резултати, покрај напорите на вработените во работните организации, многу придонесоа и поволните временски услови, односно релативно сувиот период. До колку во текот на работењето не беа присутни тешкоите со обезбедувањето гуми, резервни делови и моторни пили, можно беше да се остварат уште подобри резултати.

Остварениот обем на производството во фазата сеча изнесува 239.881 м³, на извозот на главно стовариште 188.769 м³ и покажува пораст од 11,9%, трупците за фурнир и лупење бележат пораст од 41,6%, друго дрво за менаничка преработка пораст од 36,1%, рудничкото дрво од иглолисни од 138,4% а огревното дрво пораст од 12,4%.

Имајќи ги предвид ваквите производствени резултати, може да се цени дека производителите на бичена граѓа биле обезбедени со суровина, додека кај производителите на фурнир, и покрај искажаниот пораст на реализираната суровина за оваа намена, сè уште не е подобро снабдувањето со суровини, што дошле неповолно ќе се одрази врз работењето на капацитетот, бидејќи увозот на екзотични трупци е сопрен повеќе од една година. Огревното дрво има тенденција на пораст, па се очекува дека и во наредните месеци ќе продолжи порастот на потрошувачката на овој производ.

ПРИМАРНА ПРЕРАБОТКА

Според претходните показатели на Републичкиот завод за статистика, заклучено со мај 1983 година, производството на бичена граѓа и плочи е во пораст со 14,5%. Заклучно со април, порастот на производството изнесуваше 17,3%. Според изнесеното, само за 1 месец има опаѓање на производството за 2,8 индексни поени. Наша оценка е дека причините за падот на производството треба да се бараат во опаѓањето на производството на финалната преработка на дрво во намалена станбена изградба.

Според податоците за реализација на производите од искористување на шумите, може да се констатира дека производството на бичена граѓа и плочи, главно, е обезбедено со потребната суровина. Нема никакви подобрувања во снабденоста со суровина на индустријата за производство на фурнир. Поради недоволната снабденост со суровини, нивните високи цени и опаѓањето на пласманот на фурнирот можно е да дојде до опаѓање на производството. Работната организација „Треска“ — „Страшо Пирџур“ — Кавадарци како производител на квалитетен ореов фурнир, поради дезорганизираноста на пазарот за обезбедување на оваа суровина, што се предизвикува од разни купувачи од нашата и другите републики, како и цените кои се во постојан пораст, нема да биде во состојба да ги покрие трошоците на производството, до колку не бара зголемување на цените на фурнирот. Во врска со ваквата положба со откупот на трупци некогашните купувачи на фурнир од странство не се заинтересирани да купуваат фурнир од Кавадарци, бидејќи со македооски трупци ваков фурнир се произведува во Италија. Покрај ова, присутни се и постојани тешкотии во врска со снабдувањето со увозни материјали, бидејќи обемот на извозот на сопствените производи не ги обезбедува потребните девизни средства.

ПРОИЗВОДСТВО НА ФИНАЛНИ ПРОИЗВОДИ

Производството на финални производи е во постојано опаѓање и заклучно со мај, а врз основа на податоците на Републичкиот завод за статистика, покажува индекс 85,6 односно опаѓа за 14,4 индексни поени, во споредба со истиот период од претходната година.

За олку големото опаѓање на производството има повеќе причини, од кои како поважни ќе ги наброиме: рецесијата на светското стопанство, стабилизационите мерки од програмата за стабилизација на земјата, кои од своја страна предизвикуваат опаѓање на конјунктурата на мебелот при извозот, опаѓањето на реализацијата на мебелот во земјата поради неповолни кредитни услови за купување мебел на кредит и намалената станбена изградба, нередовната и недоволната снабденост со репро материјали од земјата и од увоз. Поради ваквата положба со можностите за реализација на готовите производи постојат знаци за нарушување на репродукциониот циклус што се манифестира и со зголемување на загубите во работењето. Постојаното покачување на цените на домашните репроамтеријали и покачувањето на цените на увозните материјали што ги предизвикува ревалвацијата на валутите во земјите од каде што ги набавуваме репроматеријалите, се фактори кои ја нарушуваат и онака слабата акумулативност на оваа групација. Во сплетот на овие околности нгласена е зголемената неликвидност.

Во врска со снабденоста со репроматеријали, првенствено се мисли на снабденоста со овие материјали од увоз од конвертибилниот пазар и на репроматеријали кои содржат увозни суровини, а за кои се бара девизна партиципација. Тука ќе ги наведеме: лаковити и нивните разредувачи, лепилата од ПВЦ и ПВА хартија за облагородување дрвни плочи, украсни елементи за мебелот, мебел штофови, сунѓер за тапацирање, розфрај садомијалници за кујни и слично.

Поради постојаната ревалвација на валутите од земјите каде што извезуваме, од купувачите на мебел се врши постојан притисок за намалување на веќе договорените цени на производите за извоз во тие земји. Така, за период од 5 месеци еден купувач од Швајцарија бара да му се намали цената за околу 30%, со мотивација дека нашиот производител добива поголема динарска противвредност за нивната валута.

Нередовна е снабденоста со домашни репроматеријали поради големата ориентираност на нивните производители на извоз. Со оглед на тоа што подобриот квалитет се извезува, при купување од такви производители се земаат производи со полош квалитет, без можност за избор. Сето ова се одразува врз квалитетот на производите што се извезуваат од оваа гранка.

Неликвидноста на работните организации посебно го нарушува снабдувањето со репроматеријали и исплатата на личните

доходи. Тоа е пречка за купување репроматеријали кои се произведени од увозни суровини, во случај кога може да се набават за динари.

Поради ограничени изавзни можности дрвниот комплекс не е во состојба да ги покрие своите девизни долгови и да набавува потребни репроматеријали од увоз, па затоа често доаѓа до недостиг на некои репроматеријали.

Со заострувањето на кредитните услови за купување мебел на кредит, продажбата по оваа основа е прктично престаната. Ваквата состојба може да предизвика зголемувањето на залихите на готови производи, поради што може да продолжи трендот на опаѓање на производството. Во овој однс постојат и писмени барања од некои РО за барање решенија за подобрување на условите за продажба на мебел на кредит.

ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТИ

Вкупен приход

Во изминатиот тримесечен период кај одделните производствени групации во дрвниот комплекс остварениот вкупен приход изнесува:

	Износ во 000 дин.	Индекс I—III 1983/1982
— Шумарство	277.872	140,2
— Примарна преработка	239.037	99,4
— Финална преработка	1.118.755	102,4
Вкупно:	1.635.664	106,1

Најголем пораст на вкупниот приход остварен е во шумарството, додека во примарната преработка тој бележи опаѓање за 0,6 индексни поени, а порастот во финалата изнесува 2,4⁰/о.

Инаку, остварениот вкупен приход во целиот дрвен комплекс, спореден со постигнатиот вкупен приход во истиот период од минатата година, бележи динамика на пораст од 6,1⁰/о.

Потрошени средства

Во дрвниот комплекс просечното зголемување на потрошените средства за третириониот период изнесува 10,7⁰/о.

Најголем пораст на потрошените средства има шумарството, што се должи на знатното зголемување на цените на услугите и на транспортот. Врз ваквиот пораст имало влијание и зголемувањето на цените на моторните пили, резервните делови за нив, автомобилските и тракторските гуми и на разни резервни делови на постојаната механизација, како и порастот на амортизацијата.

Движењето на потрошените средства пооделно по производствени групации и вкупно во третиралиот период е следново:

	1982 Износ во 000 дин.	1983	Индекс I—III 1983/1982
— Шумарство	95.014	145.604	153,2
— Примарна преработка	175.603	188.298	107,6
— Финална преработка	728.353	772.355	106,0
ВКУПНО:	998.970	1.106.257	110,7

Остварен доход

Остварениот доход во овој период во износ од 552.794.000 динари, во дрвниот комплекс има динамиката на пораст од 1,5% во споредба со истиот период од претходната година.

Најголем пораст на остварен доход има шумарството, кој изнесува 28,1%, во примарната преработка остварениот доход бележи опаѓање за 33,9% индексни поени, додека во финалната преработка овој пораст изнесува само 1,3%. До ова доаѓа како резултат на побрзата динамика на пораст на потрошените средств од динамиката на вкупниот приход.

Пооделно по производствени групации движењето на остварениот доход е следново:

	1982 Износ во 000 дин.	1983	Индекс I—III 1983/1982
— Шумарство	103.322	132.388	128,1
— Примарна преработка	76.652	50.738	66,1
— Финална преработка	364.621	369.668	101,3
ВКУПНО:	544.595	552.794	101,5

Вака остварениот доход не го покрива распределениот доход, кој во овој период во целиот комплекс изнесува 767.023.000 динари и бележи поголема динамика на пораст од остварениот доход за 21,2 индексни поени, при што разликата претставува загуба поради неостварен доход и за целиот дрвен комплекс изнесува 237.615.000 дин.

Распределениот доход по оделни производствени групации го покажува следново движење:

	1982 Износ во 000 дин.	1983	Индекс I—III 1983/1982
— Шумарство	141.500	196.099	138,5
— Примарна преработка	86.019	98.801	114,8
— Финална преработка	397.733	472.123	118,7
ВКУПНО:	625.252	767.023	122,7

ЗАГУБА

Најголема динамика на пораст на загубата се забележува кај примарната преработка, потоа доаѓа финлата, а во шумарството таа изнесува 64% повеќе од претходната година.

Висината на загубата и нејзиното движење по одделни групации може да се види од следниов преглед:

	1982	1983	Индекс I—III
	Износ во 000 дин.		1983/1982
— Шумарство	38.731	63.830	164,1
— Примарна преработка	9.367	48.062	512,0
— Финална преработка	33.113	125,723	379,6
ВКУПНО:	81.211	237.615	292,6

Во оваа година карактеристично е наглото зголемување на загубата во супстанца, што не беше случај минатата година. Цениме дека до оваа појава поради големиот пораст на цените на репроматеријалите и помалото користење на производствените капацитети во финална преработка.

Исто така, за одбележување е дека во овој период загуба покажуваат и 17 работни организации од шумарството. Раководејќи се од сезонскиот карактер на работењето во шумарството, цениме дека поголем дел од овие работни организации загубата ќе ја елиминираат уште во наредниот период (на полугодieto).

Во дрвната индустрија загуба прикажуваат 21 работна организација. Овде многу потешки се изгледите за скоро подобрување на положбата, во колку не се изнајдат системски мерки за оваа гранка. Особено е нужно да се подобрат условите за продажбата на мебел на кредит, што ќе овозможи заживувањето на реализацијата, преку кое ќе дојде до поголемо користење на капацитетите.

Имајќи предвид дека условите за стопанисување и во вториот квартал од годината продолжија да бидат отежнети, што доаѓа како последица од тешкотиите во снабдување со репроматеријали, како на тие што се набавуваат од увоз, така и на домашниот пазар, знатното покачувањето на трошоците во работењето поради зголемувањето на цените на повеќето од овие материјали, се цени дека во наредниот период може да дојде и до зголемување на загубата, особено во финалната преработка.

Остварен чист доход

Остварениот чист доход во комплексот изнесува 363.025.000 динари и е за 7,6 индексни поени понизок од оној во претходната година.

По одеждни производствени групации остварениот чист доход е како што следува:

	1982 Износ во 000	1983 дин.	Индекс I—III 1983/1982
— Шумарство	86.368	105.283	121,9
— Примарна преработка	48.392	22.304	46,0
— Финална преработка	258.160	235.438	91,1
ВКУПНО:	392.920	363.025	92,4

Разликата меѓу остварениот и распоредениот чист доход во износ од 182.649.000 динари, претставува непокриен а исплатен личен доход и непокриени обврски од доходот. Така, оваа разлика во распределениот чист доход во шумарството изнесува 63.711.000 динари, во примарната преработка 48.062000 динари а во финалната 102.455.000 динари.

Распределбата на доходот и чистиот доход по одделни групации може да се види од следниве прегледи:

Шумарство	Период јануари — март 1983 год.	
	Износ во 000 динари	Индекс
	Примарна преработка	Финална преработка
Остварен доход	132.387	369.668
Загуба	63.830	102.455
Распореден доход	196.099	472.123
— Придонеси за СИЗ	7.711	23.276
— Даноци од доходот	1.158	2.883
Вкупно други придонеси	19.252	129.940
Остварен чист доход	105.283	235.438
Распореден чист доход	167.976	316.035
— Личен доход	149.847	286.012
— ЗП и домување	2.980	6.979
— ЗП и др. потреби	1.810	2.589
— Деловен фонд	9.198	14.518
— За материјална и друга основа	2.218	—
— Резервен фонд	1.296	5.649
— Др. фондови	628	288

Пооделно по производствени групации најголема динамика на пораст на распореден чист доход покажува шумарството — 35,8%, потоа финалата — 9,5% и примарната преработка 6,7%.

Личен доход

Вкупно исплатениот личен доход во дрвниот комплекс изнесува 495.219.000 динари, што преставува пораст од 20,8⁰/₀

Највисок индекс на пораст на личниот доход покажува шумарството 37,2⁰/₀, потоа примарната преработка 19,1⁰/₀, и финалната преработка 14,0⁰/₀.

Што се однесува за другите издвојувања од чистиот доход, тие не покажуваат некое значително зголемување. Меѓутоа, треба да се очекува овие издвојувања од чистиот доход во наредниот период да се интензивираат.